

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
		MMW Leerling	05 maart 2024

Onderwerp
Soortenmanagementplan Almelo

Geachte leden van de raad,

Graag informeren wij u over het collegebesluit tot het opstellen van een soortenmanagementplan voor Almelo.

In Nederland hebben we beperkte ruimte. Vooral in de stedelijke omgeving leven veel dieren samen met de mens. Sommige dieren zijn beschermd, meestal omdat de soort geen gunstige staat van instandhouding heeft. De bescherming houdt in grote lijnen in dat de soorten niet verstoord of gedood mogen worden. Bij werkzaamheden aan gebouwen, zoals het isoleren, verbouwen en het leggen van zonnepanelen moet er rekening gehouden worden met beschermde diersoorten. Bij deze werkzaamheden gaan er nestgelegenheden verloren, worden diersoorten gestoord en in sommige gevallen gedood. Beschermde soorten in een stedelijke omgeving zijn bijvoorbeeld gebouwbewonende soorten zoals een aantal vleermuis- en vogelsoorten.

Verduurzaming en het beschermen van dieren

Met de aanpak 'Inclusieve Energie Transitie Almelo' is er gekozen voor een inclusieve aanpak van de energietransitie. Wij willen het voor iedereen mogelijk én bereikbaar maken om te kiezen voor verduurzaming. Bijvoorbeeld door te helpen bij het nemen van kleine energiebesparingen en het stimuleren van isolatie. Om de isolatieopgave landelijk te versnellen, heeft het rijk de Specifieke Uitkering (SPUK) Lokale Aanpak Isolatie opgezet. Met deze uitkering kan de gemeente subsidie aan particuliere huiseigenaren verstrekken voor een deel van de isolatiekosten, zoals na-isolatie van de spouw. Hierdoor kunnen meer particulieren hun woning isoleren. Wij hebben echter ook de zorgplicht voor het beschermen van diersoorten in het kader van de Omgevingswet. Het isoleren van woningen moet op een verantwoorde wijze worden gecombineerd met natuurbescherming. Dit houdt echter in dat er op korte termijn niet zonder uitvoerig ecologisch onderzoek per woning geïsoleerd kan worden.

Soortenmanagementplan als oplossing

Een oplossing waarbij er wel verduurzaamd kan worden, maar ook de populaties van de beschermde soorten worden beschermd, is het soortenmanagementplan (vanaf nu SMP genoemd). Een SMP is een plan waarbij meer ruimte komt voor verduurzamingswerkzaamheden, maar daarnaast ook gezorgd wordt voor een betere bescherming van een aantal gebouwbewonende beschermde diersoorten.

Het SMP bestaat uit een grootschalig onderzoek naar enkele gebouwbewonende soorten, een compensatie- en monitoringsplan. Met dit SMP vragen we bij provincie Overijssel een omgevingsvergunning aan. Na het ontvangen van de vergunning moet gedurende de looptijd van de

vergunning mitigerende maatregelen genomen worden. Ook dient het leefgebied voor die soorten worden verbeterd en monitoren wij of de populatie daadwerkelijk stabiel blijft, groeit of afneemt.

Om de onderzoekstermijn voor een SMP te overbruggen, vragen we een pre-SMP aan bij de provincie. Dit is een tijdelijke vergunning voor het verrichten van isolatiewerkzaamheden aan woningen van eigenaar-bewoners. Hiermee voorkomen we dat onze isolatieopgave twee jaar stil ligt.

Met deze aanpak verandert de scope zoals vastgesteld in de perspectiefnota

In de perspectiefnota wordt geschetst dat het soortenmanagementplan de oplossing is voor ruimtelijke vraagstukken in relatie tot beschermde soorten. Dit is niet juist. Het soortenmanagementplan en de bijbehorende omgevingsvergunning beschermen soorten bij bepaalde werkzaamheden. Met een soortenmanagementplan voor alle in Almelo voorkomende beschermde soorten en een omgevingsvergunning flora en fauna voor alle werkzaamheden in de gebouwde omgeving, volgen naast grootschalig onderzoek ook nog coördinatie, mitigerende maatregelen, monitoring en het versterken van het leefgebied van die soorten. Naast meer budget is er ook meer inzet nodig van personeel. De acties en kosten (monitoring, compensatie en verbeteren leefomgeving per soort) na het ontvangen van de omgevingsvergunning wegen niet op tegen de voordelen die het biedt. Daarom kiezen we er nu voor om alleen de beschermde gebouwbewonende soorten in het SMP op te nemen. We blijven wel monitoren of er alsnog soorten kunnen worden toegevoegd.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J. Dijkstra

M.M. van 't Veld

Projectopdracht / Plan van aanpak

Soortenmanagementplannen Almelo

Datum: 19-02-2024

Versie: 01

Programma: Stedelijke ontwikkeling

Bestuurlijk opdrachtgever: Margreet Overmeen-Bakhuis (portefeuillehouder Klimaat en Milieu)

Ambtelijk opdrachtgever: Arend Sick

Opdrachtnemer: Milou Leerling

Handtekeningen:

1. AANLEIDING, DOEL EN RESULTATEN

1.1 Aanleiding, achtergrond en probleemstelling

1.1.1 Aanleiding en achtergrond

In Nederland hebben we beperkte ruimte. Vooral in de stedelijke omgeving leven veel dieren samen met de mens. Sommige dieren zijn beschermd, meestal omdat de soort geen gunstige staat van instandhouding heeft. De bescherming houdt in grote lijnen in dat de soorten niet verstoord of gedood mogen worden. Hier hebben gemeenten mee te maken, bijvoorbeeld bij het bouwen van een nieuwe wijk of het slopen van oude gebouwen. Bij tijdig onderzoek, een vergunning en het nemen van de juiste maatregelen kunnen deze werkzaamheden over het algemeen uitgevoerd worden.

Beschermden soorten in een stedelijke omgeving zijn bijvoorbeeld een aantal vleermuissoorten, marterachtigen en een aantal vogelsoorten.

Ook bij werkzaamheden aan gebouwen, zoals het isoleren, verbouwen en het leggen van zonnepanelen moet er rekening gehouden worden met beschermde diersoorten. Bij deze werkzaamheden gaan er nestgelegenheden verloren, worden diersoorten gestoord of worden dieren gedood. Daarom dient een isolatiebedrijf volgens de Omgevingswet bij deze werkzaamheden een QuickScan te doen. Als hieruit blijkt dat er beschermde diersoorten (kunnen) zitten, moet een ecologisch bureau onderzoek doen. Een dergelijk onderzoek duurt gemiddeld een jaar en is kostbaar. Voorheen voerden veel bedrijven toch werkzaamheden uit zonder hierbij degelijk onderzoek uit te voeren. Particulieren en bedrijven voldeden hiermee niet aan de Omgevingswet (voorheen Wet Natuurbescherming) en voerden (onbewust) dus illegaal werkzaamheden uit.

Nu er meer geïsoleerd wordt én er meer aandacht is voor behoud van soorten, komt het probleem in beeld. Op korte termijn kan er door particulieren niet worden geïsoleerd.

1.1.2 Oplossingsrichting

Een oplossing waarbij er wel verduurzaamd kan worden, maar ook de populaties van de beschermde soorten worden beschermd, is het soortenmanagementplan (vanaf nu SMP genoemd). Een SMP is een plan waarbij meer ruimte komt voor verduurzamingswerkzaamheden, maar daarnaast ook gezorgd wordt voor een betere bescherming van een aantal beschermde diersoorten.

Om tot een SMP te komen moet grootschalig onderzoek worden uitgevoerd naar de diersoorten waar een omgevingsvergunning flora en fauna activiteiten voor wordt aangevraagd. Dit onderzoek duurt ongeveer twee jaar. Aan de hand van het onderzoek wordt er een SMP gemaakt en een compensatieplan. Met deze onderdelen vragen we een omgevingsvergunning aan. Na het verlenen van de vergunning moet gedurende de looptijd van de vergunning het leefgebied voor de soorten worden verbeterd. Ook monitoren wij of de populatie daadwerkelijk stabiel blijft, groeit of juist kleiner wordt.

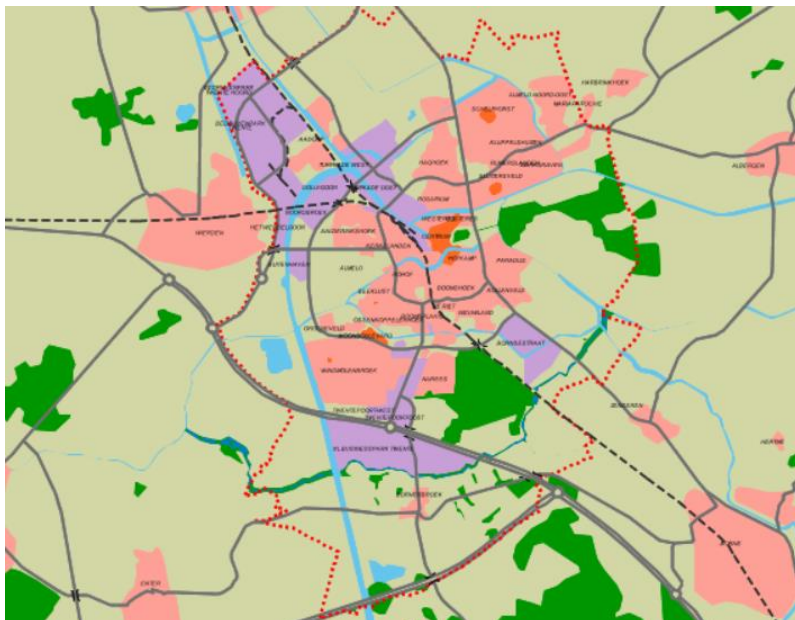
Om de onderzoekstermijn voor een SMP te overbruggen, vragen we een pre-SMP aan bij de provincie. Dit is een tijdelijke vergunning voor het verrichten van werkzaamheden aan woningen van eigenaar-bewoners. Hiermee voorkomen we dat onze verduurzamingsopgave twee jaar stil ligt.

Wat lost het niet op

- Met de subsidie kunnen we een deel van de isolatiekosten vergoeden, echter zal dat voor sommige particulieren niet voldoende zijn. Het vraagstuk rondom energiearmoede blijft bestaan.
- Er moet voor elke werkzaamheden een QuickScan worden gedaan en ook is de vergunning niet voor andere soorten dan welke zijn meegenomen in het onderzoek. Daarnaast is er meer nodig om het leefgebied van deze beschermde soorten te verbeteren. Ook zijn er met het SMP en de vergunning nog geen mitigerende maatregelen genomen.
- Een vergunning kan ook weer ingetrokken worden als blijkt dat de maatregelen niet zorgen voor een gunstige staat van instandhouding van de onderzochte soorten.

1.2 Werkgebied

Het werkgebied voor het soortenmanagementplan is de bebouwde omgeving van de gemeente Almelo. Er is een mogelijkheid om met een pre-soortenmanagementplan te starten met isoleren (eerste fase max 10% per CBS-wijk en tweede fase 30% per CBS-wijk).

1.3 Opdracht, doelstelling en resultaat

1.3.1 Opdracht:

In het kader van energiearmoede wil gemeente Almelo een subsidie openstellen voor particulieren waarmee ze een deel van de isolatiekosten kunnen betalen. Deze subsidie kan alleen opengesteld worden als er in de gemeente Almelo een vergunning wordt gegeven voor soorten die aangetast kunnen worden bij dergelijke isolatie. De opdracht is om deze vergunning te krijgen. De stappen om die vergunning te krijgen, staan onder doelstelling en resultaat.

Omdat er voor verduurzamingswerkzaamheden en sloop dezelfde soorten worden aangetast, nemen we deze werkzaamheden ook mee in de omgevingsvergunning.

1.3.2 Doelstelling en resultaat

Doelstelling van het project:

Verduurzamen, verbouwen en slopen van woningen en gebouwen in de bebouwde kom in Almelo zonder in strijd te zijn met de Omgevingswet.

Beoogde projectresultaat:

Het resultaat van het project is een plan dat de onderlegger is voor een vergunning van 10 jaar in de bebouwde kom voor de onderzochte soorten in gemeente Almelo. Deze vergunning geldt voor verduurzaming-, verbouw- en sloopwerkzaamheden.

Om tot een vergunning te komen, zijn de volgende onderdelen nodig (deelresultaten)

1. Pre-soortenmanagementplan;
 - a. Bepalen vergunningsgebied pre-SMP
 - b. Bestuurlijk besluit voor SMP
 - c. Aanbesteding ecologische adviesbureaus
 - d. Bespreken plan van aanpak met ecologisch adviesbureau en provincie
 - e. Maken compensatieplan voor pre-SMP
 - f. Aanvragen vergunning Wet Natuurbescherming onder pre-SMP bij provincie Overijssel
2. Aanvragen subsidie Gemeentelijke SMP voor verduurzaming-, verbouw- en sloopwerkzaamheden;
 - a. Plan van aanpak
3. SMP-onderzoek;
4. Opstellen compensatieplan en advies uitvoering;
5. Opstellen Soortenmanagementplan ;
6. Advies monitoring en beheersing;
7. Aanvragen omgevingsvergunning flora en fauna voor verduurzamings-, verbouw en sloopwerkzaamheden bij provincie Overijssel.

1.3.3 Scope / projectafbakening

Wat wel:

1. Deelresultaten 1 tot en met 7;
2. Een aanpak compensatieplan, monitoring en beheersing komende 10 jaar.

Wat niet

1. Uitvoering compensatieplan; Een deelresultaat in dit project is een compensatieplan. In een compensatieplan staan de te nemen compensaties voor de verdwenen verblijf- en voortplantingsplaatsen. De uitvoering van dit compensatieplan dient in de lijn te landen en is

daarmee geen onderdeel van het project. Een aanpak over de uitvoering van het compensatieplan valt wel binnen het project

2. Uitvoering van de verplichte monitoring voor 10 jaar bij verlening; Onderdeel van de vergunning is jaarlijkse monitoring om te onderzoeken of er een gunstige staat van instandhouding is. Deze monitoring is geen onderdeel van het plan. Een aanpak over de uitvoering van de monitoring valt wel binnen het project.
3. Beheersing 10 jaar na verlening vergunning; met het ontvangen van de vergunning is het werk nog niet klaar. Er dient jaarlijks monitoring plaats te vinden en er moeten compensatiemaatregelen genomen worden. Deze beheersing valt niet binnen het project. Een aanpak over de mogelijke beheersing valt wel binnen het project.

1.3.4 Randvoorwaarden:

Budget -> Er is voldoende budget voor de uitvoering van het project. Echter is er nog niet voldoende budget voor de vergunningsperiode. Het is belangrijk om wél vast bezig te gaan gezien de lange doorlooptijd. Verwachting is dat er vanuit het rijk extra gelden komen. Ook wordt er momenteel gesproken met de woningbouwcorporatie of zij bijdrage kunnen leveren.

capaciteit -> Er is voldoende capaciteit beschikbaar voor de uitvoering van het project. Echter is er nog niet voldoende capaciteit geregeld voor de uitvoering in de vergunningsperiode. Het is belangrijk om wél vast bezig te gaan gezien de lange doorlooptijd.

1.3.5 Raakvlakken met andere projecten, programma's en ontwikkelingen

Er zijn verschillende raakvlakken met andere projecten en programma's, namelijk

- Inclusieve Energie Transitie Almelo
- Stedelijke Ontwikkeling (o.a. herstructurering)
- Programma duurzaamheid
- Uitvoering fysiek (voor in de lijn brengen)
- Omdat elke gemeente te maken krijgt met de SMP, is er reeds contact gelegd met gemeente Enschede om kennis en ervaringen te delen:

Gemeente Enschede heeft naast gebouwbewonende soorten ook de egel en marterachtigen meegenomen in het SMP. Gemeente Enschede heeft een hoge ambitie als het gaat om biodiversiteit en heeft deze daarom meegenomen in hun soortenmanagementplan. Voor de voortgang kiezen we er nu voor om alleen de beschermde gebouwbewonende soorten mee te nemen in het SMP. We gaan onderzoeken of er niet alsnog soorten toegevoegd kunnen worden. Enschede heeft aangegeven met ons mee te willen denken.

2. PROCES- EN PROJECTSTURING

2.1 Aanpak en proces

Samen met beleidsadviseur isolatieopgave is dit projectplan geschreven. Zodra deze is vastgesteld wordt de projectgroep gevormd en worden de volgende stappen doorlopen zoals deze staan in *beoogd projectresultaat*.

2.2 Planning

Projectfase	Inhoud	Doorlooptijd	Beslismoment	Benodigde overeenkomsten
Initiatiefase	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kick-off projectteam ❖ Schrijven en laten vaststellen van projectopdracht door ambtelijke en bestuurlijke opdrachtgever 	December 2023 - januari 2024	B&W	Projectopdracht
Definitiefase	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Besluit college ❖ Onderzoek en analyse ❖ Eventueel (laten) opstellen communicatieplan 	februari 2024 tot april 2024	B&W	Collegebesluit

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Uitvoeren diverse onderzoeken ❖ Financiële kaders ❖ Start voorbereiding aanbesteding ❖ Voorbereiding voor pre-SMP 			Offerte/opdracht Bestek Tendernet
Ontwerpfase	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pre-soortenmanagementplan <ul style="list-style-type: none"> ○ Bepalen vergunningsgebied pre-SMP ○ gemeentelijke maatregelen ○ Inhuren ecologische kennis ○ Bestuurlijk besluit voor SMP ○ Aanbesteding ecologische adviesbureaus ○ Bespreken plan van aanpak met ecologisch adviesbureau en provincie ○ Maken compensatieplan voor pre-SMP ○ Aanvragen vergunning pre-SMP bij provincie 	April 2024 tot augustus 2024	B&W	Eventueel collegebesluit Bestek Aanvraag
Voorbereiding-fase	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Aanvragen subsidie Gemeentelijke SMP voor woningverduurzaming - Plan van aanpak ❖ SMP-onderzoek 	Augustus en september 2024 September 2024 t/m 2026		Subsidieaanvraag
Uitvoerings-fase	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opstellen compensatieplan ❖ Opstellen Soortenmanagementplan ❖ Aanvragen vergunning Wet natuurbescherming (bij provincie) 	September 2026 tot en met december 2026		Aanvraag Vergunning
Afrondings-fase	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Project in de lijn brengen 	Vanaf december 2026		

2.3 Projectorganisatie

Projectleider

De projectleider is Milou Leerling, zij is eerste aanspreekpunt voor het project en is verantwoordelijk voor het behalen van punt 1.3.3 genoemde resultaten en daarbij het bewaken van de planning/voortgang, financiën, kwaliteit, communicatie, informatie, organisatie en risico's.

Opdrachtgevers

Ambtelijk opdrachtgever is Arend Sick. Bestuurlijk opdrachtgever is Margeet Overmeen-Bakhuis.

Projectgroep/ kernteam

De projectgroep en kernteam komt op initiatief van de projectleider bijeen om het project inhoudelijk te bespreken. Het kernteam bestaat uit de projectleider, adviseur isolatieopgave, adviseur groen en milieu en specialist Wet Natuurbescherming.

Extern

Extern zijn in dit project betrokken:

- St. Joseph
- Beter Wonen
- Provincie Overijssel

De mandatering ligt vast in het Mandaatregister gemeente Almelo 2023. Het Mandaatregister is te vinden op Kennisnet (<https://kennisnet.almelo.nl/>).

2.4 Financiën

De kosten van de projectleden zijn berekend tot de uitvoeringsfase. Tijdens deze fase werkt voornamelijk een extern bureau aan het project. De verwachting is dat de inzet in die tijd vermindert en voornamelijk de projectleider nog inzet pleegt.

Kosten		Beschikbaar	
Personele kosten	€ 98.046	Gemeente Almelo	€ 300.000 ¹
Externe kosten (waaronder onderzoek)	€ 400.000	Provincie Overijssel	€ 256.847
Onvoorzien 10%	€ 50.000	Woningbouwcorporatie	Nader te bepalen ²
Totaal	€ 548.046	Totaal	€ 556.847

2.5 Informatie

Alle relevante informatie wordt opgeslagen in de map Dataproj – Soortenmanagementplannen. Informatie die vastgelegd dient te worden, zoals aanvragen, aanbestedingen en besluiten komen naast in de bovengenoemde map ook in JOIN te staan.

2.6 Communicatie

De projectleider geeft de voortgang van het project weer in voortgangsrapportages en bespreekt de voortgang gevraagd en ongevraagd met de opdrachtgever(s) en het kernteam. Door middel van vertegenwoordigers in de projectgroep blijven diverse disciplines voortdurend op de hoogte van de ontwikkelingen.

Er wordt een communicatieplan gemaakt met alle belangrijke communicatiemomenten. Ook wordt er een stakeholdersanalyse gemaakt.

2.7 Risico's

De voorlopige en grootste risico's zijn in onderstaand schema aangeven. Met de projectgroep zal elke fase een risicosessie plaatsvinden waarin mogelijke risico's worden geanalyseerd en beheersmaatregelen worden bedacht.

Risico	Effecten	Maatregel	Wanneer/ door wie
Onvoldoende draagvlak politiek	Vertraging besluitvorming	Frequente terugkoppeling naar college en op tijd betrekken en informeren raad.	AOG/BOG/B&W
Gewijzigde regelgeving/beleid	Langere doorlooptijd	Inpassen nieuwe regelgeving/beleid	PT
Onvoldoende/beperkt beschikbaar projectteamleden	Onvoldoende continuïteit, langere doorlooptijd	Externe inhuur of planning aanpassen	AOG/PL/Teammanagers
Financiële dekking (Beperkt/geen budget)	Vertraging	Extra financiering vragen raad of gebruik maken van gelden in SPUK-regeling	PL/AOG/Raad
Beperkte beschikbaarheid ecologische adviesbureaus	Vertraging	Zo snel mogelijk aanbesteden	PT
Geen beschikbare fte voor borging SMP na de vergunning	Vervolg onzeker	Agenderen en meenemen in advies	PL/ambtelijk opdrachtgever

¹ Is opgenomen in de begroting voor 2024

² Beide corporaties hebben reeds een bedrag gereserveerd in hun begroting, maar niet bekend hoeveel

2.8 Kwaliteit

Rapportages over de projectresultaten gaat volgens de werkwijze afgesproken bij eenheid Stedelijke Ontwikkeling.